

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Yleisesti ehdotus on kannatettava. Hyvinvointialueiden rahoituksen tasoon vaikuttavat kertaluonteiset erät tulee neutralisoida rahoituksen tason määrittelyssä. Hyvinvointialueiden rahoituksen tasoon tulee sisällyttää myös kaikki siirtyvän toiminnan aiheuttamat kustannukset.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**
- 5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen**
- 6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot**

1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset; kyllä
2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät kuntien tulee vastata syntyneistä alijäämistä; yhtä vuotta vastaava kohdennus on oikeudenmukaista. Ali/ylijäämiä ei tule siirtää hyvinvointialuerahoituksella katettavaksi, jotta alueellinen oikeudenmukaisuus toteutuu.

3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä kyllä; kuten edellä
4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen kyllä; kuten edellä
5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen kyllä; kuten edellä
6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot; satunnaiset erät on syytä eliminoida oikean siirtyvän kustannuksen saamiseksi

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Kuntien sote- ja pela-tilojen kustannukset ovat pääsääntöisesti olleet huomattavasti pienemmät kuin hyvinvointialueiden v. 2023 tilakustannukset. Tiloista ei ole siirtyvissä kustannuksissa kohdistettu sote- ja pela-kustannuksiin uusia vuokrasopimuksien ehtoja vastaavia kustannuksia. Uudet ja täsmennetyt vuokrasopimukset nostavat merkittävästi hyvinvointialueiden kustannuksia. Hyvinvointialueiden tulisi saada näihin rahoitus todellisten kustannusten mukaan joko lisärahoituksella tai nämä tulisi huomioida kuntien valtionosuuksia käsiteltäessä, siten että nämä olisivat myös korjauseränä.

Asiakasmaksut tulisi käsitellä siirtyvien kustannusten osalta käsitellä yhtenäisin perustein. Kaikki alueet / kunnat eivät ole perineet asiakasmaksuja täysimääräisinä tai ollenkaan (esim. PTH lääkärikäynnit). Sellaisten hyvinvointialueiden, minkä alueen kunnat eivät ole perineet asiakasmaksuja tai ovat perineet ne pieninä, siirtyvät kustannukset ovat olleet suuremmat kuin täysimääräisesti asiakasmaksut perineiden kuntien / alueiden. Valtio korvaa siten siirtyvinä kustannuksina perimättömiä asiakasmaksuja. Tällöin hyvinvointialueita ei kohdella yhdenmukaisin perustein. Asiakasmaksuja perimättömillä hyvinvointialueilla on jatkossa mahdollista sopeuttaa kustannuksiaan perimällä asiakasmaksuja. Toisilla alueilla tätä sopeutusmahdollisuutta asiakasmaksujen nostosta ei enää ole. Yhdenmukainen tapa voisi olla olisi jättää asiakasmaksut huomioimatta siirtyviä kustannuksia vähentävänä eränä ja lisätä vastaavalla osuudella kaikkien hyvinvointialueiden rahoitusta. Tämän jälkeen alueilla olisi mahdollisuus päättää sopeuttaa toimintaansa asiakasmaksuja perimällä.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnys mielestänne oikea?

Mikäli vääristäviä eriä ei pyritä oikaisemaan kokonaan, vääristää tämä edelleen alueiden välistä yhdenmukaisuutta ja saattaa merkittävästikin muuttaa siirtyvien kustannusten määrää, koska erillisiä korjattavia eriä ei lähtökohtaisesti edes laskettaisi yhteen. Korjauksen taso raja olisi syytä asettaa alemmaksi kuin 30 euroa asukasta kohden. Raja voisi olla viidestä kahdeksaan euroa asukasta kohden.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Kuntien ilmoittamia siirtyviä kustannuksia tulisi tarkastella kriittisesti etenkin tilakustannusten osalta. Kunnissa myös sotelle ja pelalle kohdennetut hallinnon ja tukipalveluiden kustannukset näyttävät jääneen hyvin pieniksi. Hallinto täytyy kuitenkin hyvinvointialueilla järjestää itsenäisesti, joten näihinkin kustannuksiin olisi syytä saada rahoitus.

6. Muita huomioita.

Siirtyvien kustannusten laskennassa hyvinvointialueille tulisi turvata edes aloituksessa perusrahoituksena todelliset siirtyvät kustannukset. Nyt vuodelle 2023 kohdistettu rahoitus leikkaa asukaslukujen pienentyessä voimakkaasti jo siirtyvää perusrahoitusta. Tämän voi todeta vähentämällä lakisääteisiin tehtäviin, indeksikorotuksiin ja palvelutarpeen kasvuun kohdennetun rahoituksen lisäyksen kokonaisrahoituksesta. Etelä-Karjalassa tämän vaikutus on siirtymätasaus mukaan lukien yli 6 milj. euroa. Vaikka väestömäärä pienenee, niin jopa neljä kertaa kalliimpien iäkkäämpien ikäryhmien osuus kasvaa. Näin olleen asukasmääräkohtainen vähennys ”syö” lähes kaiken palvelutarpeen kasvulle kohdennetun rahoituksen.

Mänttari Liisa
Etelä-Karjalan hyvinvointialue